

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolalaisen ja karjalalaisen hengen vaali ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 35 • Perjantaina 3. syyskuuta 2004

55. VUOSIKERTA

Irtonumerohinta 1 €

LAATUA EDULLISUUTTA AMMATTILAISelta

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/ kivi-istutustyöt
- Sormuksien valmistus
- Ja nyt myös lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄLTÄ

KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky
Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)

Tuttuja vieraita

Kuka olet? Mitä Sinulle kuuluu?

Olen Veikko Ilmari Ne-
nonen, syntymäpaikka La-
pinlahti Kurkijoella. Kotiti-
la rajoittuu Laatokkaan.
Ikää 75 vuotta. Asun nykyi-
sin Loimaan Haaroisissa
vaimon, Tyynen, kanssa.
Vaimo on myös Kurkijoke-
lainen syntyjään, Torikka
omaa sukua, Riekkalan ky-
lästä.

Kolme lasta, poika ja
kaksi tyttöä. Poika jatkaa ti-
lanpitoa, agrologi, tytöt
ovat kaupungissa omissa
hommissaan molemmat.

Minkälaista työtä olet tehnyt ja missä?

Olen eläkkeellä oleva
maanviljelijä, kyllä se ker-
too tarpeeksi työstä jota
olen tehnyt.

Luottamustoimet ja harrastukset?

Luottamustoimia on ol-
lut. Harrastuksena mies-
kuorolaulu, olen ollut Loi-
maan Mieskuorossa 27
vuotta, nyt olen siitähän
eläkkeeltä. Eläkeläisten
kuorossa vähän jäähyttelen,
ettei tule äkkiputousta.

Mitä karjalaisuus merkitsee Sinulle?

Olen syntynyt siellä me-
netetyssä Karjalassa, tila oli
300 vuotta suvullamme,
1600-1700-luvun vaihteesta
asti. Kolme päivää Mik-
kelin maakunta-arkistossa
kaivelin näitä tietoja esiin..
Juuret on Karjalassa, syväl-
lä, mutta täällä elän kuin
kuka tahansa muukin, erot-
tumatta, mutta juuria unoh-
tamatta

Juuret on Karjalassa, syvällä!

Tukalahti, Puputin talon kalliolta kuvattuna, 14.6.2003.

Mitä karjalaisperinteitä edelleen ylläpidät elämässäsi?

Kurkijoki-juhliissa olen
käynyt, melkein joka kerta.
Nuorena kun aloitin, ei ol-
lut monia nuoria. Olen ollut
uskollinen kävijä. 50-luvun
alussa ei paljon ollut meikä-
läisen ikäisiä, nyt meikäläi-
nen on taas enemmistöä..
Mutta kyllä niitä nuoriakin
tulee aina, kyllä minä sen
uskon.

Matkoille vien mielellä-
ni myös nuoria, toivottavas-
ti oma poika ja pojanpoika-
kin lähevät matkaan seu-
raavana kesänä.

Kerro joku muistosi Karjalasta.

Parhaimpia muistoja
ovat kesät järven rannalla
poikien kanssa ongittiin ja
uitiin. Llieko aika kullan-
nut, kun ne kesät nyt muis-
tuvat mieleen niin aurinkoi-
sina ja pitkinä...

Kerro kokemuksiasi tai muistojasi evakkomatkasta.

Olin noin 10-vuotias,
naapuri piti huolta meistä
kun lähdettiin. Meitä oli
varmast 35 mukulaa, ja
joskus jälkeensä olen sitä
ihmetelty, ettei sitä yhtään
pelottanut, että löytääkö isä
vielä kun sillä tavalla lähet-

tiin ja reissattiin, mutta löy-
tyihän se ja taas palattiin.
Tavarat jäivät sille tielle.
Äitihän meiltä oli kuollut
jo aiemmin, kun olin seitse-
män vuotias.

Toisella kerralla olin jo
lähemmäs 15-vuotias ja
ajoin toista hevosta kuormi-
neen. Mutta siinä välissä-
kin me olimme evakossa
kun rantakylät evakuoitiin
maihinnousun pelossa,
mutta päästiin sentään ta-
kaisin siinäkin välissä en-
nen kuin tuli se lopullinen
lähtö.....

Ensin mentiin Kurik-
kaan, sitten Oripäähän, sit-
ten Haaroisiin, ja sinne ra-
kennettiin talo, jonka pitoa
poika nyt jatkaa. Meille
vanhuksille rakennettiin eri
talo, jotta nuoret saivat tilan
päärakennuksen.

Oletko käynyt kotiseutumatkoilla?

-Kyllä, lähemmäs 20.
Melkein joka vuosi, usein 2
kertaa. Kun juuret on siellä,
meikäläinen oli 15-vuotias
kun lähti, muistaa niin hy-
vin kaikki paikat. Ne, jotka
siellä ovat syntyneet, niille
se on kovin paikka, henki-
lökohtaiset muistot herää-
vät kun siellä käy.. Mitään
ei ole minunkaan kotipai-
kasta jäljellä, kotikuusi vain
on pystyssä. Koko kylä on

hävinyt.

Vaimon kanssa omalla
autolla ensimmäistä kertaa
mentiin, Viipuriin tuli opas
vastaan. Jännittävin matka
se oli, mutta kertaakaan ei
ole sattunut mitään. Muuta-
man kerran matkan vetä-
jänäkin olen ollut, kaikki
on mennyt silloinkin hie-
nosti. Ihmisten kanssakin
on tullut toimeen siellä.
Siellä on sukupolvi myös
vaihtumassa ja nuoret tun-
tuvat olevan sielläkin kan-
sallismielisempiä kuin
vanhat,

Jos taas lähtisi ensi kesä-
nä pikkubussilla, jos saisi
vaan väkeä kokoon. Meillä
on aina ollut hyvä yksityis-
majoitus, ei siinäkään moit-
timista, ruokaa ja huolenpi-
toa on ollut.

Nyt aikuisena on kiertä-
nyt paljon enemmän siellä
Kurkijoella, lapsena ei pal-
jon nähnyt. Nyt on kierretty
kaikki mihin autolla vaan
on päässyt.

Mitä ajattelet Karjala- kysymyksestä?

Paljon lähti, vähän olisi
palaaajia enää. Tyhjänä se
pitäisi saada, muuten ongel-
mat olisivat liian suuri.
Kuin sotakorvauksia taas
maksettaisiin. En usko, että
sellaista johtajaa Venäjälle
tulisi, että hän Karjalan pa-

Sisäsivuilla TÄNÄÄN

- Komeita poikia, sivulla 3
- Kalksalossa, sivulla 4
- Mikä on höystekokatti? sivulla 5
- Kirjahyllyn salat, sivulla 6
- Miehitysvaltaa, sivulla 7
- Kummalliset kihlajaiset, sivulla 8

Tytöt
kuvassa
vas. Lyyli
Nenonen,
Anni Hamu-
nen, Aili Nenonen.

lauttaisi. Olen vain realisti,
rajakysymykset ovat valti-
oiden välillä niin arka ja iso
asia, ettei sitä turuilla ja to-
reilla ratkaista.

Miten olet kokenut oman karjalaisuutesi? Miten se on vaikuttanut elämääsi?

Olen arvostanut paikalli-
sia ihmisiä, en ole erottanut
mihinkään suuntaan, en ole

mitään numeroa tehnyt it-
sestäni tai taustastani. En
ole kokenut mitään syrjin-
tää koskaan

Mitkä ovat tärkeimmät asiat elämässäsi?

Terveys, itsellä ja lähei-
sillä. Tässä iässä se alkaa
terveyden merkitys koros-

JATKUU SIVULLA 4

Kasurin aitan seinustalla Lapinlahdella 1942 . Vas. Pentti Häkli,
?, Arvi Iäs, Martta Kontulainen, Pekka Tanninen, Orvokki Tu-
kia, Veikko Nenonen ja Ida Ijäs.

Loimaan Mieskuoron kevätkonsertissa.

3.9.2004

Toiminta virkistää

Syyskuu on alkanut ja jostain syystä se on kuu-kausista aktiivisin. Ainakin jos katsoo lehtiä, jotka suorastaan pursuavat harrastusmahdollisuuksia, koulutuksia, tapahtumia jne.

On selvää, että ihminen, joka toimii ja harrastaa jotain itselleen mieluista, jaksa paremmin. Sainkin tästä mainion aasinsillan: Mukava harrastus sellaisellekin, jonka on vaikea liikkua tai jolla on harrastuspaikoille pitkä matka, on kirjoittaa Kurkijokelaiseen.

Moni sanoo, ettei muista. Mutta muistelemisessa on vaan se metka juttu, että kun siihen ryhtyy, niin muistaa enemmän. Ja samalla kun kirjoitamme ja muistelemme vanhoja asioita, teemme monelle palveluksen: talletamme arvokasta tietoa siitä, miten ennen elettiin, mitä asioista ajateltiin, miten ne koettiin. On sitten kysymys ro-

mantiikasta tai pyykinpesusta, kaikki on nykyisin toisin.

Moni myös ajattelee, että elämästään voivat kirjoittaa vain suurmiehet ja – naiset, mutta kiinnostavinta luettavaa tavalliselle lukijalle kuin myös historian tutkijalle, ovat ne tavallisten ihmisten tarinat tavallisesta elämästä. Kun jokaisen ihmisen elämässä on joka tapauksessa niin paljon kerrottavaa – jokainen tarina erilainen niin kuin kirjoittajansakin.

Eikä ne pilkut, ei lauseenvastikkeet, attribuutit ja konditionaalit – unohdetaan ne. Ajatellaan vain niitä ainutlaatuisia tarinoita, joita jokaisella on kerrottavana ja joita me kaikki niin mielellämme luemme Kurkijokelaisesta!

Maire Soiluva
Päätoimittaja

Hartaus sunnuntaiksi 5.9.
14. sunnuntai helluntaista

**Täydellistä alku,
suurenmoista
kaikki**

Menkää hyvät ihmiset sunnuntaina kirkkoon. Ei välttämättä sen takia, että pappi pitää silloin hyvän saarnan tai että lauletaan juuri oikeat virret ja luetaan sattuvimmat rukoukset. Tietysti tällaisistakin syistä voi mennä, mutta tällä kertaa riittäisi syiksi se, että ensi sunnuntaina kirkkoissa luetaan yksi suurenmoisimmista kertomuksista, mikä ihmiskorvien on sallittu kuulla.

Jo sen aloituslause on täydellinen. Se on täydellinen samaan tapaan kuin Kafkan romaani "Oikeusjuttu", joka alkaa sanoilla: "Joku oli varmaan panetellut Josef K:ta, sillä eräänä aamuna hänet pidätettiin, vaikka hän ei ollut tehnyt kenellekään mitään pahaa."

Kertomuksen avauslause on toisaalta yhtä täydellinen kuin Leo Tolstoin Anna Kareninan alku: "Kaikki onnelliset perheet muistuttavat toisiaan, jokainen onneton perhe on onneton omalla tavallaan."

Tämä kirkoissa luettava kertomus alkaa sanoilla: "Eräs mies oli matkalla Jerusalemissa Jerikoon." Muutamalla sanalla mennään keskelle tapahtumien kulkua vähääkään empimättä tai jaarittelematta.

Kyseessä on Kristuksen vastaus jonkun kuulijansa esittämään kysymykseen: "Kuka on minun lähimmäiseni?"

Olisihan siihen voinut antaa jonkin lähimmäisen määritelmän. Nykysuomen sanakirja selittää sanaa "lähimmäinen" näin: "Vars. heng. joiden kanssa jku (ko. yksilö) jouuu tekemisiin, toinen t. muu ihminen." Varmaan tämäkin on moitteeton vastaus. Eikä huono ole vanhan Katekismuksenkaan opetus, että lähimmäisemme on ihminen, joka tarvitsee neuvomme ja apumme.

Näissä vastauksissa ei ole kuitenkaan edes puolta siitä voimasta, joka on Jeesuksen kertomuksessa Laupiaasta samarialaisesta. Jo aloitusvirkkeessään tarina vie ajatukset vaarallisuudestaan tunnetulle Jerusalemin ja Jerikon väliselle vuoristomaantielle, jolle lähteminen oli itsessään rohkea teko.

Se kertomus kannattaa kuunnella, vielä kerran. Toivottavasti se luetaan kirkossa hyvin.

Arto Köykkä

Kuolleita

Rakkaamme

**Sven Elof
KALIVAARA**

(ent. Kalin)

* 4.10.1923 Kurkijoella, Karjalassa
† 10.8.2004 Haapamäellä

Aamunkoitosta iltaruskoon
kulkija elämän taivaltaa.
Määränpäähän saapuessaan
uneen rauhaansa vaihtaa saa.

Syvästi kaivaten
Kate, Jan ja Juho
sisarukset Veikko, Helga, Erkki,
Pertti ja Esko perheineen
Viivi, Katja ja Kari perheineen
muut sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu läheisten läsnä
ollessa. Lämmin kiitos osanotosta.

Kadonnut koulukuva

Näin kerran koulujen taas alkaessa tuli mieleeni eräs valokuvaus yli 60 vuotta sitten. Kuvan ottajaa en muista. Paikka oli Kurkijoen Haapavaarassa. Alakoulua pidettiin Rantalan talon tuvassa. Luokkakuvaa otettiin talon ulkorappusil-

la syksyllä –43. Opettaja oli Kirsti Haverinen. Olin yksi oppilaista. Minulla ei kuvaa ole ollut, enkä muista sitä nähneenikään. Jos joku muistaa tapauksen tai on säilyttänyt kuvan, niin voisiko siitä saada kopion. Olen kiitollinen kaikista tiedoista.

Vastaukset lehden konttoriin nimim. Yksi koulukuva

Kuinka sattuikaan, jouduin Kurkijoelle

Tehdessä sukututkimuksia, voi sattua kaikenlaista. Tässä tapauksessa joutui tai pääsi, kuinka vain haluaa asian ilmaista, Kurkijoelle.

Olen tehnyt sukututkimusta sukulaismiehelle ja nyt siirryin hänen vaimonsa sukua tarkastelemaan. Kun lähdetään maitten ja merien taakse, saattavat yhteydet katketa. Oman lisänsä yhteyksien katkeamiselle toi varmaan viime sodat. Liekö tässäkin löytämäs-

säni tapauksessa käynyt näin. Kuitenkin elätellen toivoa, että jos joku kurkijokelainen olisi ollut yhteydessä sukulaisiinsa Amerikkaan, jotta minunkin sukulaiseni saisi yhteystietojaa.

Etsimäni henkilö on: Tyyne Maria Nikunen (o.s. Lakkonen) synt. 06.08.1899 Kurkijoen Aromäessä. (Veljiä oli ainakin Onni ja Eemeli.). Tyyne avioitui Amerikassa Lauri Nikusen kanssa synt. 15.11.1897 Säkkiärvellä.

Tyyne Nikusen kuolinpäiväksi on merkitty 25.07.1997. Viimeeksi hän asui New Yorkissa.

Paula Penttilä Osoite: Perätalontie 44, 53100 Lappeenranta

NIMIPÄIVÄT

3.9 pe Soila, Soile, Soili
4.9 la Ansa
5.9 su Mainio, Roni
6.9 ma Asko
7.9 ti Arho, Miro
8.9 ke Taimi
9.9 to Eevert, Isto

Muistettavaa

– **Kurkijoen Marttayhdistys.** Busi varattu Marttapäiville Sauvoon la 9.10. Ilmoittautumiset kerhoittain Arjalle puh. 040-700 8957.

– **Lappeenrannan Kurkijokelaiset:** Aloitamme syksyn kokoontumisen 12.9. 04 klo 13 menemällä Terttu Veijalaisen kotiin Imatralle, Elsankuja 9 B. Tervetuloa

Rakkaamme

**Unto Kalervo
SINKKONEN**

* 29.11.1932 Kurkijoki
† 10.8.2004 Loimaa

Syvästi kaivaten
Puoliso
Lapset ja lastenlapset
Muut omaiset ja ystävät

On ahkera käsi rauennut
työn täyteinen elämä sammunut.
Kotitänhuat surua valittaa,
nekin kaipaa tuttua kulkijaa.
Sinun paikkasi tyhjäänkin
tyhjempi on.
Syvä surumme suuri
ja sanaton.

Siunattu läheisten läsnäollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Millainen on ihmisoikeusjärjestö Amnesty Internationalin tunnus?
2. Minä vuonna matkustajalaiva Titanic upposi?
3. Mitä aiemmin käytettiin yleisesti rauhoittavana lääkkeenä?
4. Mikä on ihmisruumiin päävaltimo?
5. Mikä on pinta-alaltaan Somen suurin lääni?
6. Kenen teos on Havukka –ahon ajattelijaa?
7. Misä sijaitsee Pyhän Markuksen tori?
8. Minkä joen suulla Kotkan kaupunki sijaitsee?
9. Millä nimellä maamyyrä aiemmin tunnettiin?
10. Mikä on pinta-alaltaan Suomen suurin kansallispuisto?

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Maire Soiluva
ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Konttori: Vesikoskenkatu 13 As 21, 32200 Loimaa
Avoimna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14
puh. (02) 762 2551
Matkapuh. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta satuneesta virheestä rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT: (Kaikki ilmoitukset)

Etusivu ..... **60** centtiä/mm

Muut sivut ..... **45** centtiä/mm

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 16 mennessä. Lehti ilmestyy perjantaisin, mutta vuoden aikana on joitakin kaksosnumeroita juhlapyhien aikoihin. Painosmäärä 2000 kpl.

TI LAUSHINNAT:

vuosi ..... 35 euroa
6 kk ..... 20 euroa
3 kk ..... 12 euroa
Pohjoismaat ..... 39 euroa
Muualle ..... 46 euroa

E-mail:
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSÖP 523900-4897

Sivunvalmistus:
Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

ISSN 0782-5668

150 VUOTTA SITTEN...

Alholaisten voimistelujoukkue. — Vasemmassa laidassa johtaja A. Kirves

Eräs 25-vuotis-
taipale

Kirjoitan tässä muistojaani voimistelujohtajani. 1929 syksytlvella perustettiin SK:n voimistelujoukkue Alhoon, joka aloitti harjoitukset heti. Vakituksia harjoituksissakävijöitä oli toistakymmentä ja innostus oli hyvä. Johtajana oli sk-alikersantti Antti Kirves. Harjoituksia pidettiin kerran viikossa ja pari kertaa talvella oli semmoiset

kaksipäiväiset harjoituspäivät, joita tuli pitämään Sortavalan sk-piirin kaikkien tuntema "Juti-setä". Harjoituslueneustona oli Alhon kausakoulu sali, joka oli lämmin ja avara ja jonka opettaja Tyrni aina mielellään lupasi ja usein nähtiin hänet seuraamassa nuorempien hommaa. Keväällä Helluntaina oli Sortavalassa sitten voimistelujuhlat ja kilpailut, joihin läksi myös Alholtakin joukkue. Edustimme Elisenvaaran sk:ta kilpailussa, menestys ei ollut hyvin suuri.

Ken tietää?

Kuva Kurkijokimuseon kokoelmasta

Pukeutumisesta päätellen juhlaa tilaisuus on ollut kyseessä. Missähän kuva on otettu ja keitä kuvan henkilöt ovat? Tiedot kuvasta pyydetään osoitteeseen Kurkijokimuseo, Kojonperäntie 446, 32260 Kojonperä tai puhelimitse 050-4036050 Maria Kauppinen tai sähköpostilla kurkijokimuseo@auria.net.

N:o 35.

Lauantaina

syyskuun 4. p:nä
1954

Tapahtumakalenteri

Karjalan Liiton ja sen jäsenseurojen tilaisuuksia vuonna 2004

Tilaisuudet Karjalatalolla Helsingissä ellei toisin mainittu. Karjalan Liitto ry, Käpylänpökuja 1, 00610 Helsinki, puh. 09-7288 170

Syyskuu

- 11.9. Koiviston kirkon 100-vuotisjuhla, Porvoon Tuomiokirkko
- 18.9. Suunnistusmestaruuskilpailut, Lieto
- 18.9. Terijoki-juhla, Järvenpää
- 19.9. Jaakkiman pitäjäjuhla, Seinäjoki
- 19.9. 60 vuotta välirauhan solmimisesta, Seinäjoki, järj. Jaakkimalaisten Seura ry ja Karjalaisseurojen Etelä-Pohjanmaan piiri.
- 25.-26.9. Viipuri monikan-sallisena ja kansainvälisenä kaupunkina -symposiumi Viipurissa, yhdessä Viipuri-keskuk-sen kanssa
- 26.9.-2.10. Hiljentymisen viikko Ylläksellä syyskuu Rapon suku-seuran suukokous, Alavus ks. www.rapo.fi

palauttaa. Aallon mukaan Venäjä näyttää hyvältä vuoden 1944 sopimuksen uudelleenkäsitteilylle. Pietari ei enää tarvitse Karjalan kannasta suoja-alueena, eikä alueella ole tärkeitä taloudellisia kohteita Koiviston öljysatamaa lukuun ottamatta. Sen voisi Aallon mielestä jättää Venäjän haltuun tai sopia sen vuokraamiseksi.

Venäläislehti:

Venäjä ei tarvitse Karjalaa!

Moskova, Venäläinen valtakunnallinen sanomalehti Russki Kurjer kirjoittaa numerossaan luovutetun Karjalan palautuksesta ja asiaa ajavasta Pro Karelia liikkeestä. Myönteiseen sävyyn. Lehti käyttää luovutetusta Karjalasta nimitystä

anastettu Karjala ja kertoo suomalaisten mielipidetutkimuksesta, jonka mukaan 58 prosenttia vastustaa aluepalautusta. Lehden haastatteleva Pro Karelia liikkeen aktiivisti Erkki Aalto kertoo liikkeensä näkemyksistä, miten Karjala voitaisiin

Runopalsta

Ilta

Kirkkaita helmiä

Itkun
helminä kyneleet loistaa,
kuitenkin
helmet nuo murheeni poistaa.

Tuska
tunteet on vallannut suuri

edessä
musta seinä, korkea kivimuuri.

Miten
tuon murtaisin kivisen muurin
silloin
kun tuska,, taakka raskain ja suurin?

Rukous
varmasti minulle voimia antaa.

Luojalle
saan huolet ja murheeni kantaa.

Terttu Ketola

Valoa pihvien alta

Olet heittänyt luotusi
tuskan hiillokselle
en apua saa
miten hartaasti pyytelenkään,
miten kolkutan, anon,
rukoilen hellittämättä
-on kuin ei ketään oisi,
ei kuulusi kenkään.

Miten monesti ennen
lupauksesi mukaan
olet auttanut , Herra,
muistanut tomon lasta,
elvytit uskoa,
avasit suljetut ovet.
-Nyt olen toivonut turhaan
lohtua taivahasta.

-Näenkö valon kuullon
pihvien alta?
Hiljainen ääni puhuu:
Tuon sinut kotiin.
Ahjossa poltan
oman minäsi kuonan,
niin et sorru
henkivaltojen sotiin.

Hilja Toiviainen

Hilja Toiviainen lähetti tämän runon toimitukseen elokuussa 03 toivoen, että tämä, raskaasti koettu, julkaistaisiin vasta hänen poismenonsa jälkeen.

En kaipaa mansikkamaita
en heinän korjuuta, työn orjuutta
En halua nähdä uusia maita
en vanhoja taloja, kirkkaita valoja.

Haluan sukupuolen vaihdon
rauhan katsoa, kulkea
keppi kädessä kuin herra
arvokkaana ja ryhdikkäänä.

Eläisin tätä päivää
mukaan en huolisi ikävää
eilstä huonolla omallatunnolla
en huomisesta huolestuisi.

Anna

Valta

Ei halla eikä pakkahanen,
voi koskaan nousta kunniaan,
ei sorrontaisto ihmisen.
Vaikka tuska herää, sydän elää,
se nousee eloon uudestaan.

Uusi kevät nostaa uuden elon,
raunioille kohoo kauniit kukat.
Ei halla, eikä voima pakkasen,
ei viha salainen ihmisen,
johdata tietänsä onnehen.

Missä vihan liekki kerran paloi,
missä tuhon tuhka nyt uinuaa.
Siellä vuotaa moni kyynel salaa.
Missä rauha ja rakkaus elää,
siellä onnen tuulet herää.

Juho Uimonen

Satusieni

Pikkuruisen satusienen
metsästä mä löysin pienen,
siellä seisoi yksinään
raukka aivan peloissaan.

Missä ovat toiset sienet
suuremmat ja ihan pienet,
minne toiset lähteneet
miksi minut jättäneet?

Koriin nostin pienokaisen
punahatun ainokaisen
pientä sientä eihän saa
yksin metsään unohtaa.

Lapset tämä muistakaa
ei ketää yksin jättää saa.
Ystäväksi ottakaa,
sillä yhdessä on hauskeempaa.

Tämän runon on säveltänyt Jukka Wallenius lastenlaululevyille Miks ku voi.

Terttu Ketola

erittäin helppo yhtyä väitteeseen, ettei Venäjä tarvitse Karjalaa.

Eino Uimonen

Turusta
jk. Sairastuin äkillisesti heinäkuussa ja jäi minulta pitäjäjuhlat käymättä. Olen lukenut puheita, joita siellä on pidetty. Erikoisesti Markku Laukkasen juhlapuheen. Se oli mielestäni yhtä tyhjän kanssa, hymis-

telyä asiasta, joita toistetaan joka vuosi juhlapuheessa. Olin toivonut hänen kertovan mitä liitto on tehnyt tai aikoo tehdä Karjalan palauttamisen suhteen. Kyllä nämä asiat kuinka monta siirtyi pois Karjalasta ja miten on sopeuduttu uusille asuinsijoille tiedetään. Se on pakon sanelema asia ollut, turha sitä on jauhtaa joka juhlassa.

JATKOA SIVULTA 1

tua. Mutta aina sitä toivoo myös , että lapset pärjäisivät elämässä.

Miten olet siirtänyt perinteitä seuraaville polville?

Poika on ollut mukana Karjalassa, ja pojanpoika-kin tulee varmasti seuraavalle reissulle, että tietävät mistä on lähetty. Myöhemmin osaavat sinne kun mei-

Vaalimaalla menossa Kurkijoelle, vas. Kerttu Virtanen, Salli Seppälä, Helvi Heinonen, Martti Lehikoinen, Rauha Lehikoinen, Aarne Virtanen ja Raimo Savolainen.

käläinen ei sinne enää kule. Tietävät missä on suvun juuret
Miten sinun mielestäsi perinteitä pitäisi säilyttää?

-Tottakai ihan hyvä että perinteitä ylläpidetään , mutta ei saa nuorillekaan tuputtaa, kun se mielenkiinto kyllä tulee sisältäpäin kun on sen aika ja tietokin menee perille kunhan ei tupa. Moni käyttää lapset synnyinsijoilla, ja se on mi-

Kurkijoen Lapinlahden alakoulun 1. ja 2. luokka, 1938. Alarivi vas.: Meeri Immonen, Irja Kolja, Inkeri Kuosa, Hilikka Ristolainen, Lyyti Paju, Väinö Kuismin, Kari Kylliäinen, Arvi Kuosa. Keskirivi: Kerttu Väisänen, Terttu Häkli, Hilikka Heinonen, Lauri Puputti, Heino Heinonen, Lauri Heinonen, Vilho Nenonen. Ylärivi: Esa Ijäs, Antti Ijäs, Pentti Häkli, Pentti Kylliäinen, Veikko Nenonen, Sulo Heinonen, Kauko Ristolainen, Eino Sihvonon ja opettaja Martta Tervola.

nusta hienoa. Siellä se mielenkiinto sitten usein herääkin..

Mitä mieltä olet Kurkijokelainen- lehdestä? Mitä muutoksia siihen ehdotaisit, tai juttuaiheita, joista haluaisit lehdestä lukea?

-Toiset on aktiivisia, kaikki muuttuu ja pitää arvostaa mielipidettä. Ajan-kohtaisiakin asioita voisi olla, matkakuvauksia toiseltakin suunnalta, voisi olla muutakin välissä kuin

sieltä raunioilta ... Ihmiset voisivat kertoa enemmän elämästään täälläkin... En moiti lehteä, kyllä se tulee heti katottua.

Minkälaisia tulevaisuuden suunnitelmia/ haaveita Sinulla on?

-Eipä sitä ennää tällä iäl-

lä elätellä, kyllä kai se vointi, että säilyis siltään ja ehkä jos jossain saisi vielä matkustella ... Sukujuhliissa on aina käyty...juuret on niin kaukana, se on erikoinen tunne, ei voi sanoin kuvaila, ne siteet... kun suku kohtaa...

Kenelle haluat lähettää terveisiä?

Tutuille ja ystäville, lämpimät terveiset ja hyvää syksyä sekä hyvää vointia..

Kenet haastat seuraavaksi haastateltavaksi ?

Eero Häklin Alastarolta.

Venematka Kalksaloon isien maille

Olen ollut monilla Karjalan matkoilla viime vuosina, niin tänäkin kesänä. Päätimme mieheni Paavon kanssa heinäkuussa lähteä etsimään isäni ja hänen omaistensa entistä kotipaikkaa, jonka tiesimme olevan Lumivaaran Kalksalossa, Niutasenlahden rannalla. Isäni, Eero Poutanen (s.1936) muistaa yllättävän hyvin asioita lapsuusvuosistaan vaikka olikin kovin nuori sodan alkaessa. Väli rauhan aikana hän ehti käydä jo kouluakin. Hänen vanhempansa olivat Emma (os.Vehviläinen) ja Eino Poutanen. Heillä oli neljä lasta, isäni lisäksi olivat Esteri -34, Unto -42 sekä Eeva-44. Niinpä me nyt saavuimme yhdessä muun iloisen matkaseurueen mukana Kurkijoelle Putus Oy:n uudella pikkubussilla, kuskina Alhon Rauno. Muutakin Poutasia oli pyrkimässä meidän lisäksi Kalksaloon. He olivat Mikko ja Katri Poutasen jälkeläisiä, Leena Salonen Virttaalta, Erkki Poutanen Vampulasta, sekä Eeva Poutanen ja Liisa Pullinen Lempäälästä.

Seuraavana aamuna kuski vei meidät Tervun rantaan, jossa veneet olivat jo

valmiina. Pilvetön taivas ja tyyni Laatokka rauhoittivat mieltäni ja tiesin että sää ei ainakaan olisi esteenä lähdölle. Olinhan vuoden verran elänyt tässä toivossa, että Kalksaloon vielä päästään. Leena, minä ja Paavo menimme samaan veneeseen. Toiseen istuivat Erkki Poutanen siskonsa Eevan kanssa muiden jäädessä maihin.

Venematka kesti lähes tunnin. Saimme katsella Laatokan jylhiä maisemia, jyrkkäkallioisia saaria ja aavaa ulappaa kauempana. Ei siinä voinut muuta kuin ihmetellä ja ihastella luonnon kauneutta. Venekuskimme tuntui tuntevan saaret ja tiesi kartasta heti ne kohteet jonne halusimme. Mykrimyksen saaren takaa ohitimme Kotatsaaren, josta Leena heti otti pari kuvaa. Olihan siellä ollut hänen isoäitinsä, Maria Kokosen koti, jonka Leena näki nyt ensimmäistä kertaa. Matka jatkui auringon helottaessa tuon kaiken näkemämme yllä. Sivuutimme Laivasaaressa ja kuljimme nyt pitkin Helmelänselkää. Hätkähdin sillä en ollut varautunut, miten Niutasenlahdelle kääntyessämme

tuo kuuluisa Riutta äkkiä kohosi jyrkkänä nähtävyytenä korkeuksiin edessämme! Siinä se oli; tunsin herkistyväni.

Rantauduimme turvallisesti, eikä aikaakaan, kun jo löysimme kivijalan rauniot aivan Riutan alapuolelta. Siinä oli varmasti sijainnut asuinrakennus, koska monivuotisia kukkia kukoisti edustalla. Sivummalta löytyi navetan paikka. Muutama mustunut hirsi näkyi kivijalan keskellä. Todennäköisesti rakennus oli palanut. Läheltä heiniköstä löytyi vielä 6-piikkinen rautahara. Joimme tulokahvit ja söimme Leenan leipomia karjalanpiirakoita. Olin kiitollinen ja äärettömän onnellinen! Voiko tämä olla totta? Katselin ympärilläni, pelloilla kasvoi valtava heinä, paarmat pörisivät ympärillä, oli aivan tyyntä. Mietin, miten isovanhempani ovat eläneet täällä vuoren juurella viljellen peltojaan. Ja kuinka ihmeessä paikalliset asukkaat ovat voineet kiivetä Riutan yli, joka tahtui juuri tästä isoisäni Eino Poutasen talon kohdalla. Varsinaisia vuorikiipeilijöitä! Ennen kuin lähdimme, pulahdin rannasta

lahteen uimaan, joka oli n.200 m päässä. Lämpimältä vesi tuntui.

Mutta meillä oli matkaa jäljellä. Suuntasimme veneen nokan kohti Papinlahtea, josta löytyisi Pärttylinmäki. Se sijaitsi jo Tervun puolella. Leena oli aikaisemminkin käynyt vanhempiensa koti paikalla. Kaukaa hän erotti navetan isot kivi seinät ja tuota pika kuskimme, joka ilmoitti nimekseen Feodor, vei meidät rantaan. Mikko ja Katri Poutasen koti oli ollut aikoinaan kauniilla paikalla! Muistin Leenan kertoneen isoisänsä nimeksi Paavo Poutanen. Tietävästi emme olleet sukua toisillemme, mutta yllätykseksemme vanhempi emme kotipaikat olivat hyvin lähellä toisiaan.. Oikein piti kiivetä rinnettä ylös, niin korkealla paikka sijaitsi! Joka puolelle avautuivat karjalan kauniit maisemat! Kukat verhosivat mäkeä, vedet välkkyivät ja metsät muodostivat niemiä! Talosta ei ollut jäljellä muuta kuin perustus ja raput. Halusin ottaa Leenasta kuvan niillä. Odottelimme myös toisia saapuvaksi. He olivat jääneet meistä jälkeen aikavälillä. Ehkä he pääsivät Kotatsaareen ja jäivät sinne pidemmäksi aikaa. Kaikki on mahdollista, jopa bensan loppuminen, kun täällä ollaan... .

Lopulta maltoimme lähteä takaisin päin. Tulomatka sujui nopeammin, sillä kuskimme ajoi alumiinivennettään reippaasti. Katselin vielä Riutta-vuorta, ylemmänä kaikkea muuta, sekä tyyntä Niutasenlahtea. Tuli sellainen tunne, että tänne

Jylhä Niutasenriutta peltoaukioita kuvattuna. Talon paikka sijaitsee Riutan juurella koivujen keskellä.

Hannelelle maistui karjalanpiirakka Poutasen talon kivijalalla. Takana siintää Niutasenlahti.

palataan! Haluaisin kiivetä Riutalle ja katsella jos sieltä näkyisi Valamon hohtavat kultakupolit!

Ennen Tervun rantaa saimme toisen vene seurueen kiinni. Yht’ aikaa nousimme laiturille ja riitti siinä puhumista puolin ja toisin! Meitä olivat jo vastassa bussikuskimme ja loput heistä, jotka eivät tulleet mukaamme. Heillekin oli helpotus että saivat meidät ehjinä takaisin. Poutasen sisarusilla, Erkillä ja Eevalla oli ollut varsinainen elämysmatka! Jotenkin heidän Andrei-kuskinsa oli ajanut harhaan. He ajoivat Purtonsalmen läpi, jolloin Kalksalon joki jätti vasemmalle ja Kotasaari oikealle. Ei auttanut muu kuin kiertää koko Kalksalon saaristokylä! Eeva kuvaili hymyssä suin miten he raahasivat veneen Taipaleen kannaksen yli! Tämä kannas yhdistää Kalksalon Tervuun. Bensan vähyden vuoksi oli pakko oikaista Kiiskansalmen kautta, jossa vettä oli niin vähän, että saappailla selvi-

si mainiosti. Miehet vetivät venettä ja Eeva työnsi perästä!

Päivä kruunattiin kunnon porokahveilla. Kuulumisia vaihdeltiin. Selvisi, että samaan aikaan matkaseurueeseemme kuuluneet Kempvaisen Sylvi os. Tas-kinen miehensä Heimon kanssa pääsi käymään kotikylässään Kuuppalassa. Tukian Lauri, kartanlukija ja tottunut karjalankulkija myhäili vieressä tyytyväisenä. Hänen vanhempansa, jo edesmenneet Harald ja Alma Tukia, olivat Hämeenlahdelta.

Näin meitä kaikkia yhdistää tunneside Karjalaan, juurillemme. Saan olla kiitollinen siitä, että omaiseni ovat kertoneet, millainen heidän kotiseutunsa on ollut. Ymmärrän kaipauksen jota he tuntevat. Voin vain jälkeläisenä käydä täällä katselemassa paikkoja nykytilassa ja muistella, millainen oli heidän kertomanaan “kaunis Karjala”.

Hannele Rouhiainen (os. Poutanen) s.-65.

PERINTEITÄ OPPIMASSA

Jos on ehtinyt jo kaksitoista-vuotiaaksi ja on mummolla kesärenkinä, on tilaisuus opetella myös perinteitä. Tässä tapauksessa se tarkoittaa nimenomaan karjalaisia perinteitä, koska mummo sattuu olemaan juuriltaan karjalainen. Ja mikäpä olisi sen karjalaisempaa kuin karjalanpiirakat, joille koko Suomi on lämmentynyt evakoiden mukana. Ainakin karjalaisten jälkikasvun on opittava tekemään karjalanpiirakoita.

Tässä tapauksessa kesärenkinä on Eriika, aikanaan Tervun veteen kastettu tyttölapsi. Hänestä on Kurkijokelaisessa kerrottu ennenkin, jo kauan sitten. Silloin hän oli päässyt Kuusamon hilla-suolle isän harteilla, kantorepussa. Isosisko ruokki häntä hilloilla kuin linnunpoikaa, ja ahkerasti olikin Eriikan suu ammollaan.

Nyt tyttö on siis ehtinyt jo yläasteikäiseksi. Kesärengin varsinaisen tehtävä on auttaa mummoa terassin lautojen siirtelyssä ja puhdistamisessa, mutta eihän siinä puuhassa kovin kauaa vanheta. On aikaa myös keittiöpuuhille. Eräänä sateisena kesäpäivänä päätetään leipoa piirakoita.

Ei Eriika ole ensi kertaa asialla. Tavaksi on tullut, että perhejuhlisiin leivotaan piirakoita malliksi siitä, että ainakin yhdeltä syrjältä ja juuret Karjalassa. Tahtoo vain olla niin, että juhlia valmistellessa iskee aina kiireen paholainen, ja silloin ovat isot siskot ja muut aikuiset etuoikeutettuja piirakkamestreiksi. Kun ollaan mummon kanssa kahden eikä ole kiireen häivää, on mainio tilaisuus harjoitella ihan rauhassa. Kun vielä itse syömmekin tuotoksemme,

ei ulkonäkökysymystenkään kanssa ole niin nokon nuukaa. Kaikki piirakan syntyvaiheet käydään läpi ihan rauhassa. Kaulimisvaiheessa mummon on jo helppo huomata, että Eriika on ihan luonnostaan kätevä. Sitä saakin aina ihmetellä, miten se piirakan oikea muoto löytyy toisilla niin perin helposti. Mummo muistaa oppineensa taidon monenkin kantapään kautta, eikä kelvollisia tahdo syntyä aina vielä. Eriika kaulii, täyttää, ummistaa, paistaa ja voitelee. Tuskin maltamme hauduttaa peitteen alla riittävän kauan. Taisipa käydä niin, ettei kotiväelle riittänyt vietäväksi ainuttakaan tuliaisiksi.

No, jospa sitten seuraavalla kerralla.

Lyyli Nevanperä

Kesantopelto ja höystekokatti

Äskettäin kerrottiin uutisissa suomalaisesta keksinnöstä jolla lietelanta kymmenessä tunnissa käsitellään niin että massa tulee erilleen ja puhdas vesi erilleen. Vesi on kuulema niin puhdasta että voi vaikka kahvin keittää siihen. Tällaisina sadekesinä sitä vettä onkin avosäiliöissä runsaasti. Tuli tuosta mieleeni se aika jolloin kaikki maanviljelystyöt tehtiin raskaimman jälkeen. Kynnettiin, hankmottiin, "harattiin", leviteltiin karjanlanta ym mitä asiaan kuului. Lannanajo kesantopellolle on muutamien tapahtumien takia jäänyt erittäin selvästi mieleeni.

Tätini Kiteeltä oli kyläilemässä nuoremman poikansa kanssa. Oljamissa, siis entisessä kodissaan, niin kuin silloin sanottiin. Viikko oli vierähtänyt sukulaisia ja entisiä naapureita tapaillen. He olivat lähdössä hevoskyydillä ison tien varteen josta kulki lin-

ja-auto Sortavalaan ja sieltä edelleen Kiteelle. Meillä sattui silloin olemaan se kesannolle lannanajo päivä. 3 hevosta oli valjastettu lantakärrien eteen. Systeemi pelasi niin että ~ kotona oli kaksi miestä jotka irroittivat tiukkaan painuneen lannan niin sanotulla "sontakuokalla" ja viskelivät sen sitten "vilkoilla" kärriin. Tämä lantakuokka oli sellainen 3-4:n piikkinen kuokan muotoon taivutettu työkalu ja vilkka 5 piikkinen lyhytvartinen hanko. Pellolla ensin avattiin kärrin perälauta ja rautalenkit aisoista, sitten kuorma keikotettiin pellolle. Aina ei lanta irronnut itsestään näistä niin sanotuista "sontakoidista" vaan jouduttiin käyttämään kuokkaa pudottamiseen. Sitten taas laitettiin perälauta ja lenkit paikoilleen ja uutta kuormaa hakemaan. Kuskeilla syntyi joskus kilpailu kuka ehti useamman kuorman ajaa, joten navetalle päin ajettiin

kärriä seisten ja hevosta juoksuun hoputtaen. Kuskeina oli silloin apulaisemme Selma, siskoni Anna ja Arvelin Pekko naapurista. Olin silloin 11-vuotias ja sopiva porttivahdiksi. Lamppaat ja vasikat olivat siinä aitauksessa ja olisivat menneet peltoon kun porttia ei voitu sulkea ajon aikana. Siitä portilta näkyi hyvin kuka meni pihan perille "ulkohuussiin" niin kuin käymälää silloin nimettiin.

Olimme serkkupojan Einoon kanssa aamulla kilpailleet siitä kumpi saa pesäpallon pidemmälle lyötyä.

Eino oli minua pari vuotta vanhempi ja syötteli eli kukutti niitä palloja niin kiertoon että en saanut puoliakaan lyödyksi. Eino oli siis voitolla silloin kun minut kutsuttiin vastuunalaiseen virkaani porttivahdiksi. Kun hän sitten matkavaatteisiin pukeutuneena asteli sinne käymälään, hiippailin hiljaa ja laitoin oven salpaan ulkopuolelta.

Ajattelin että aukaisen sitten kun alkaa kolkutella. Se oli kostoksi niistä kieroista kukutuksista. Sitten sattui sellainen välikohtaus etten muistanut koko säpi-tystäni. Anna ja Selma olivat ajaneet pellolta kilpaa siihen kapeaan ison kiven ja aidan väliseen solaan sillä seurauksella että tuli yhteentörmäys. Selman hevonen ja kärrit kaatuivat. Selma hyppäsi pois vahingoittumana ja vaikeroi hevosen vieressä: voi, voi kuoliko se vai kuoleeko se. No eihän siinä ihmeempiä sattunut, hevonen nousi pystyyn ja vain valjaissa ja kärriässä tuli remonttia. Minulta unohtui se oven aukaisu kokenaan kunnes Anna-Maria-täti tuli etsimään poikaansa, kun olisi jouduttava sinne autolle. Pinkaisin kiireellä ovea aukaisemaan ja saman tien pakoon kesantopellolle Eino perässä. Palanutta, liukasta lantaa oli tippunut siihen sileäksi hiotuneelle ajoväylälle ja poika kaatui liukkaaine pyhäkoneen pitkin pituuttaan siihen pölyävään mullaan. Olipa uusi tummansininen puku kamalan näköinen kun täti ja äiti koettivat sitä yhdessä putsata. En uskaltautunut tulla pellon perältä ennen kuin näin hevosen lähtevän pihasta. Äidin vaatimuksesta piti minun kirjoittaa sitten ihan virallinen anteeksi pyyntö Einolle.

Kun myöhemmin aikuisina muistelimme sitä anteeksi pyyntöä, väitti Eino, että pyysin anteeksi vain hänen puvultaan ja että sanamuoto kirjeessä olisi ollut: anteeksi kun sinun uusi pukusi likaantui. En muista vaan sanoohan runoilijakin: Haavat lyödyt, haavat saa-

Unto ja Jaakko tekevät "Virtasta".

dut aika kaikki kutoo arpeen. Mitkä liekään miekan laadut, muistelois on hymy tarpeen.

Kauempana oleville pelloille pyrittiin ajamaan lanta talven aikana, ettei tarvinnut kärrikelissä kolista. Tehtiin kunnon tunkiot ja ajettiin mutaa päälle. Sot aikana kävin töissä olevan vangin kanssa lapioimassa sellaisen tunkion pohjan Hovinnurmelle. Lienee syy ollut kielivaikkeuksissa kun sitten viikon päästä kävin katsomassa työn tuloksia niin oli tämä tavarits ajanut keskelle sarkoja sellaisen kuorma paikkaansa jonon. Nehän keväällä kuivuivat että oli pantava tuli ja poltettava kuivat oljet pois. Olipa omituisen näköinen kevätvehnä-pelto kun keskellä sarkoja oli paljon pidempiä korsiä jotka eivät voimallisen kasvunsa tähden tuuleentuneetkaan yhtä aikaa muiden kanssa.

Kerronpa vielä tarinan höystekokatista. olen tämän tarinan kuullut entiseltä sortavalalaiselta. En tiedä paljonko on totta ja paljonko lisättyä. Ainahan näihin tarinoihin jotka kulkevat suusta suuhun menetelmällä tulee kulkiessaan uutta väriä. Tämäkin tapahtui en-

nen sotia kauniissa Karjalassa. Salmilainen isäntämies oli lähettänyt nuoren poikansa asioimaan Sortavalaan rautakauppaan. Pojalla oli ihan kirjoitettu muistilappu mitä kaikkea piti ostaa. Rautakaupan myyjä oli vasta tullut Sortavalaan eikä siis hallinnut murteen saloja. Muut artikkelit löytyivät helposti mutta viimeksi kirjoitettu höystekokatti ei. Myyjä arveli että ehkä se löytyy maustekaupasta ja lähetti pojan sinne. Suojärveläissyntyinen maustekaupan tyttö oivalsi asian heti ja kirjoitti pojan muistilappuun: se on lanta-kuokka. Lisäsi vielä terveiset. Asia selvisikin ihan perusteellisesti kun rautakaupan poika seuraavana kesänä talutti maustekaupan tytön viihille. Myös Salmin Ontrei oli kutsuttu häihin.

Tässä tätä häviävää maatalousalan tarinaa ammatin harjoittajille ja kaikille muillekin. Myös teille jotka vielä muistatte ne viimeiset ahokset ja muutkin maatalous työt silloin 60 vuotta sitten.

Kirjoittakaa niistä, terveisin

A K.

MUISTA!

Lahjaksi

**KURKIJOKI-KIRJAT
VIIRIT JA VAAKUNAT**

Kurkijokelaisen toimitus:
Vesikoskenkatu 13 As 21
32200 LOIMAA
Puh.no (02) 762 2551, 050-521 3336

Karjalan Liitto järjestää:
muistoristeily
60 vuotta sodan päättymisestä ja evakkoon lähdöstä
ELÄVIEN KUVIEN KARJALA
ELÄVIEN MUISTOJEN EVAKKOUS
2.-4.10.2004 Helsinki – Tukholma – Helsinki

Tänä vuonna tulee kulu-neeksi 60 vuotta siitä, kun sota päättyi ja karjalaiset joutuivat lopullisesti jättä-mään kotinsa ja asettumaan uusille asuinsijoille. Muis-tovuoteen liittyen Karjalan Liitto järjestää Viking Ma-riella-aluksella risteilyn, jonka aikana mm. tutustu-taan uusien ja vanhojen elo-kuvien moni-ilmeiseen Karjalaan, muistellaan kuu-denkymmenen vuoden ta-kaisia tapahtumia sekä poh-ditaan evakkouden synny-tämää traumaa.

Aiheeseen johdattaa kir-jailija, perheneuvoja Kirsti Ijäs, joka on perehtynyt su-vun kokemusten siirtymise-en jälkipolville. Seminaa-rin avausesitelmässään hän pohtii onko evakkous karja-laisille trauma ja siirtyvät-kö evaukkouden jäljet seu-

raaville sukupolville. Mat-kalaisilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun ja miettiä evakkouden merki-tystä omassa elämässään.

Elokuvien pariin puo-lestaan johdattelee viipuri-laissyntyinen elokuvaneu-vos Kari Uusitalo, joka esi-telmöi kotimaisten näytel-mäelokuvien Karjalasta. Tästä aihepiiristä yhtenä esimerkkinä esitetään Unto Seppäsen romaaniin perus-tuva ja Ville Salmisen oh-jaama Evakko vuodelta 1956. Evakko on ajankoh-tainen paitsi aiheensa puo-lesta, myös karjalaiskirjaili-ja Seppäsen 100-vuotisjuh-lavuoden vuoksi.

Öisena kokoillaneloku-vana nähdään karjalaissyntyisen ohjaajan Markku Pö-lösen uutuuselokuva Koi-rankynnen leikkaaja, joka

perustuu Veikko Huovisen samannimiseen romaaniin. Tarinan päähenkilönä on sodassa invalidisoitunut Mertsu Vepsäläinen, joka sodan päätyttyä joutuu etsi-mään uuden reitin elämäl-leen.

Pitkien elokuvien lisäksi näemme Karjalasta kerto-via vanhoja kansatieteelli-siä elokuvia, sota-ajan uutis- ja dokumenttifilmejä sekä Karjalaa nykynäkö-kulmasta esitteleviä doku-menttelokuvia.

Ohjelmaan sisältyy li-säksi syksyinen sunnuntai Tukholmassa.

Ilmoittautumiset 15.9. mennessä kurssisihteerille, p. (09) 7288 1716 tai sinikka.nieminen@karjalan liitto.fi. Lisätietoja tapahtu-masta kulttuurisihteeriltä, p. (09) 7288 1712 tai

hannamari.nieminen@karjalanliitto.fi à KÄÄN-NÄ!

HINNÄ: Risteilyn hin-ta riippuu hyttiluokasta ja matkustajien määrästä hy-tissä. Hinta sisältää matkat ja hyttipaikan, kaksi buffet-ateriaa, meriaamiaiset, elo-kuvanäytökset ja muun se-minaariohjelman.

Hinta Karjalakortilla per henkilö:

253,- A4 hytti 1 henkilö
hytissä
173,- A4 hytti 2 henkilöä
hytissä
147,- A4 hytti 3 henkilö
hytissä
133,- A4 hytti 4 henkilöä
hytissä
221,- B4 hytti 1 henkilö
hytissä

157,- B4 hytti 2 henkilöä
hytissä
136,- B4 hytti 3 henkilöä
hytissä
125,- B4 hytti 4 henkilöä
hytissä
179,- B4P hytissä 1 henki-lö hytissä (kerrosvuode)
136,- B4P hytissä 2 henki-löä hytissä (kerrosvuode)
179,- C4 hytti 1 henkilö
hytissä
136,- C4 hytti 2 henkilöä
hytissä
122,- C4 hytti 3 henkilöä
hytissä
115,- C4 hytti 4 henkilöä
hytissä

Ilman Karjalakorttia hin-taan lisätään 5 + per henki-lö!

ALUSTAVA OHJELMA – MUUTOKSET MAH-

DOLLISIA:

LA 2.10. klo 14 Tapaa-minen terminaalissa klo 15-17 Seminaarin avaus ja Kirsti Ijäsken esitelmä Evakkous yli sukupolvien? klo 17-17.15 Tauko klo 17.15-19.30 Koiran-kynnen leikkaaja (2004) ja keskustelua elokuvasta klo 19.30 Vapaata, val-mistautuminen illalliseen klo 20.30 Illallinen SU 3.10. klo 8-10 Aamiainen

klo 9-9.45 Finland lives again, Elämä alkaa taas Karjalassa, Kansa siirtyy rauhantöihin – elokuvia vuosilta 1940-1946

klo 10-15.30 Vapaata ai-kaa Tukholmassa

klo 15 Kari Uusitalo: Karjalaa kotimaisissa näy-telmäelokuvissa sekä Evak-ko-elokuvan (1950) esitys klo 17.30 Illallinen klo 19.30-21 Karjala, Pohjolan bysantti (1997) sekä muita Karjalaa käsitte-leviä dokumentteja MA 4.10.

klo 8-9.30 Aamiainen ja seminaarin päätös

klo 9.55 Saapuminen Helsinkiin

Iloisesti tervetuloa mu-kaan elokuvien maailmaan!

Venäjän rajavartiosto etsii palautusjulisteen levittäjää Julistekriisi uhkaa kotiseutumatkoja

Lasse Koskinen
Aluepalautus ry.

Venäjän rajavartiosto selvittelee salaperäisen julisteenlevittäjän tapausta Suomen pakkoluovutta-massa Karjalassa. Rajavar-tioston mukaan julistetta on

levitetty Ihantalan muisto-juhlan, 2. heinäkuuta, ai-koihin Kilpeenjoen kylässä, jonne Ihantalasta on matkaa muutamia kilometrejä. Ta-pauksesta kertoo Karjala-lehti 12.8. numerossaan.

Venäjän rajavartioston levittämässä julisteen ko-

piokappaleessa on kuvattu-na Suomen kartta ja siitä erillään Neuvostoliitolle pakkoluovutetut alueet. Ju-listeessa on kolmikielisenä sanat Venäjän häpeä ja Ryöstömaat.

Venäjän rajavartiosto sanoo julisteen halventavan

Venäjää. Julisteen levittä-jäksi on ilmoitettu nuoreh-ko, hyvin venäjää puhuva mieshenkilö.

Rajavartiosto epäilee le-vittäjäksi Kilpeenjoella ko-tiseutumatkalla ollutta suo-malaisryhmää.

Suomalainen matkan-järjestäjä kiistää levittäjän olleen ryhmästä eikä tähän mennessä ole vielä selvin-nyt, onko levittäjä ollut suomalainen vai venäläi-nen. Viipurilaisen matka-toimiston johtaja on ollut

tapauksesta Venäjän sisä-ministeriön edustajien kuultavana.

Venäjän rajavartioston edustajat ovat todenneet rajamuodollisuuksien ole-van ”joustavia” Suomen vastaisella rajalla, mutta julistetapauksen myötä ra-javyöhykkeen paikkakun-tia Ihantalaa, Kirvua, Vuoksenrantaa ja Antreaa uhataan mahdollisilla suo-malaisten matkailijoiden matkustuskielloilla.

Vastaavaa tyyliä ku-

via teksteineen on nähty Suomen puolella mielen-osoitusjulisteissa, kirjeen-sulkijamerkeissä ja palau-tusesitteissä.

Tähän asti ne eivät ole aiheuttaneet kannanottoja Venäjän taholta. Tälläkään kerralla Venäjän poliittinen johto ei ole ottanut kantaa asiaan, vaan rajavartiosto. Rajavartiosto on Venäjän sisäministeriön ja tieduste-lupalvelu FSB:n alainen.

HENKILÖHISTORIAA KIRJAHYLLYSTÄ

Seison neuvottomana äärellänne. Jos lähden teitä laskemaan yhdestä eteen-päin, pääsen reippaasti nelinumeroiseen joukkoon. Kerran vuodessa otan teidät yksitellen syliini. Vien hetkeksi ulos raikkaaseen tuu-leen ja annan tuulen kuljet-taa teistä vuoden pölyt kau-as pois.

Tällä kerralla tiedän kui-tenkin mistä aloitan. Saa-neeko kuudenkymmenen vuoden tapahtumat alitui-sesti aukaisemaan sinun alimmaisen laatikkosi ja sieltä esille ottamaan ajan-saatossa kuluneen punaisen nahkakantisen kirjan.

Tämä kirja on kuulunut äidilleni. Siinä on palanen oman äitini henkilöhisto-naa.

Eletään vuotta 1936. En-simerkinnöistä päätellen kyseessä on joululahja. Jou-lupäivänä on kauniilla käsi-alalla kirjoitettu Anni Iivo-nen 25/12.36 Samana päi-vänä on vieraskirjassa mer-kintä ja edelleen huolelli-sella vai voisinko sanoa tai-

teellisella käsialalla kirjoin-nut Nikolai Alanko/Dani-loff J. Aunuksen Karjala 25IXII 36. Oskari Karppala Jyskyjärvi.

Tiedän, missä ko. paik-kakunnat sijaitsevat, mutta miten äitini on tutustunut heihin. Tämä kysymys siir-tyy siihen suureen vastaus-ta vaille jäävien joukkoon.

Nautinnollinen sieniret-ki, saaliin runsaudesta ei to-sin ole tietoa, tehtiin 26/5.38. Osallistujat Kerttu Seppäläinen, Jyväskylä, Aili Sipilainen, Aune Sipo-lainen, Kurkijoki sekä äiti-ni ovat kirjoittaneet punai-seen kirjaan: ”Keväällä, ke-väällä niin kaunista on ja Kaiho on pohjaton. Niin lauleli rastas ja metsikkö vastas yli vuorien ja laakso-jen.. Tuntehen kukkaset hennoimmat ne nuorien rin-nassa versoavat. Tietomme puut, väkivahvimmat, tie-tämme vaaralta suojaavat. Olikohan tummat pilvet jo alkaneet kerääntyä Karjalan taivaalle, koska teksti päät-tyy suorastaan rukoukseen:

”voimakas Herra kirkkau-den, viljele henkiä ihmis-ten.”

Selailen eteenpäin vie-raskirjan lehtiä. Silmäni osuvat äitini puheista tut-tuun nimeen. Toivo Silven-noinen Kurkijoki 4.6.1939. Pikku Hannu synt. 2/6.39 kastettiin ja evästettiin elä-mää varten: ”Oi kuule Jee-sus armias rukoilevia mei-tä. Murhetta pidä laumas-tas, suo apuas, meitä älä kos-kaan heitä.” Lisäksi kastetilaisuudessa olivat läsnä Vappu Kiiski (ilmei-sesti valmistanut kastepu-vun) Aili Pitkänen ja Eeva Pitkänen.

Käskey oli käynyt ja yllä-mainittuun päivään päättä-yvät tapahtumat Kurkijoella, toistaiseksi. Paljon murhet-ta, ahdistusta ja selviyty-mispäiviä mahtui evakko-tielle ennen kuin matkalai-set saapuivat Heinävedelle. Uusi elämä alkoi Savonsy-dämessä. Elämän jatkuvuu-desta todisti perheeseen syntynyt tytär. F. V.Kava, rovasti, merkitsi vieraskir-

jaan ”Perheen nuorin, synt. 20/9.41 otettiin pyhän kas-teen kautta Herran armoliit-toon Heinävedellä 4/10.41. Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä ja hänen armonsa kestää iankaikkisesti.” Ras-kas evakko taival on takana ja ollaan takaisin Kurkijoel-la. Uskotaan tulevaisuu-teen. Tavataan tuttuja ja pis-täydytään naapurissa ihan omasta halusta ei kutsusta, kuten nykyisin. Kylään poikkeamisesta on maan-puolustaja kirjoittanut ”Pit-kän ja rasittavan kävely-matkan jälkeen jalkoja le-puuttamassa. Kiitokset kah-vista. Ylikers. Mauno Nii-nistö 5 KPK 9121”

Saamme jälleen Lyyli Sinun kodissa yhdessä tari-noita menneitä muistoja. Muistaos hetkinen, muista-os oi! Viel.

Viel uusi päivä kaikki muuttaa voi. 19/5.43 Aili Häyhä. Aromäki.

Todellakin uusi päivä kaikki muuttaa voi Uhmak-kaat pilvet lisääntyivät karjalaisella taivaalla, mut-ta vanhempieni kohdalla maailma musteni. Helmi-kuussa pakkasten paukku-essa Sortavalan kulkutauti-sairaalassa sammui lähes viisi-vuotiaan veljeni elä-mä. Amalia Mörsky kirjoit-

ti muistokirjoituksen punai-seen

”Kuin äiti helmassaan vaalii pienokaisiaan niinpä poika Jumalan hoitaa tainta taivahan.”

Evakko-ovi oli jälleen avattu. Varmasti toivottiin ja rukoihtiin, että tuosta ovesta ei tarvitse astua ulos. Mitä kaikkea lieneekään Torikan veljesten mielessä liikkunut.

Toivottomuuden keskel-lä lienee Matin mielessä vielä ollut vihreä toivon oksa, koskapa hän kirjoit-taa 18/6.44 ”Kodin, uskon-non ja Karjalan vapauden puolesta kolmatta kertaa lähtiessä” Neljä päivää myöhemmin Matin Emil-veli kirjoittaa ”Kotonta läh-tiessä sotan viimeisinä päi-vinä.” Samana päivänä kuin Emil eli 22/6.44 Reino Ke-ränen, Ristijärvi, toteaa, että hän on nyt viimeisen kerran kauniissa Karjalas-sa.

Kerttu Torikka ja äitini viettivät yhteistä juhannus-ta. Kerttu Torikka toteaa keskikesän juhlasta: ”Iki-muistettavana juhannukse-na 1944 matkattiin yhdessä Alhosta Putikkoon tavara-kuorrien kanssa.” Kerttu Torikka jatkaa saman vuo-den marrskuussa: ”Nyt olen

ollut tavaroitani katsomas-sa ja lähettämässä. Monet kiitokset näinä päivinä nauttimastani vieraanvara-isuudesta ja avusta. Suo-koon Korkein talonväelle onnea ja siunausta tänä vai-keana ajankohtana.”

Rajat olivat sulkeutu-neen ja rakas syntymäseutu oli jouduttu pakkoluovut-tamaan vieraalle valtiol-le. Ihmeellisiä ovat kuiten-kin ihmisten tiet. Ystävät tapasivat toisensa uusilla seuduilla. ”Niin taasen olemme tavanneet pitkästä aikaa. Mutta olemme kum-pikin paljon elämässämme maailman kovia kohtaloita kokeneet. Niin kuin nytten-kin keskustelemme tätä myrskyisen maailman melskettä. Sillä olenhan nytten niin yksinäinen elä-mässäni. Vaan hauska käy-dä Lyyli sinun luonasi suru-jani haihduttamassa. Kiitos hyvästä seurasta ja mauk-kaasta korvikkeesta. 15/4.45 Helmi Holli

Helmi Holli, äitini rippi-koulutoveri, päätti myös vieraskirjan. Miksi? Sitä en koskaan tiedustellut.

Äitini, tuon iloiseen, elä-mänmyönteisen karjalais-mummon evakkotaival päättyi 20 vuotta sitten.

Anastasia Kempin

KYMMENES KARJALAN SUOMALAISTILOJEN ANOMUSERÄ LÄHTI PUTINILLE JA DUUMALLE

Kaupunginvaltuutettu anoo sukutilaansa Kurkijoelta

Aluepalautus ry on lähettänyt kymmenennen pakkoluovutetun Karjalan suomalaistilojen takaisinanomiserän presidentti Putinille ja Venäjän duumalle. Anajat ovat Kouvolasta, Forssasta, Tampereelta, Myrskylästä, Lahdesta, Tu-

rusta, Järvenpäästä, Anjalankoskelta, Nivalasta, Espoosta ja Asikkalasta. Sukunsa kotitiloja he ovat anoneet Käkisalmesta, Parikkalasta, Sakkolasta, Uukuniemeltä, Äyräpäästä, Säkkijärveltä, Kiteeltä, Vuoksenrannasta, Soanlahdelta, Kurkijoelta, Johanneksesta ja Kivennavalta. Tiloja on haettu tähän mennessä takaisin 220 run-

saan 10 000 hehtaarin yhteismäärän osalta. Pakkoluovutetussa Karjalassa on vajaa 40 000 rekisteröityä suomalaistilaa. Karjalan suomalaistilojen rekisteriasiakirjoja säilyttää Mikkelin maakunta-arkisto. Yksi tämän erän tilahakijoista on Lahden kaupunginvaltuutettu Hannu O. Nenonen, joka hakee sukunsa kotitilaa Kurkijoen

Lapinlahden kylästä. Tila oli suurehko maataloustila Laatokan rannalla, lähellä tunnettuja Vätikän hiekkarantoja. Nenonen on toisen polven siirtokarjalainen. Hän on syntynyt vuonna 1949 Oripäässä. - Sukutilasta Kurkijoella on vain kivijalka jäljellä. Rakennuksen hirret on siirretty Tervun kylään, jossa niistä on tehty venäläisra-

kennus, kertoo Nenonen. Hän käy ahkerasti kotijärvessään Laatokassa ka-lastamassa. Sinne hän suunntaa jälleen parin viikon päästä. - Kun maat palautuvat, rakennan tilalle talviasuttavan rakennuksen, lupaa Nenonen. Ensimmäisen kerran Kurkijoki mainitaan aikakirjoissa vuonna 1396.

Pitäjässä oli vuonna 1939 asukkaita hieman yli 10 000. Jatkosodan aikana heistä noin 70 prosenttia palasi kotiseudulleen. Ennen sotia Elisenvaarasta oli kehittynyt kirkontienoon lisäksi toinen kuntakeskus. Viljeltyä maata Kurkijoella oli ennen sotia yli 12 000 hehtaaria. Tuhopolttajat polttivat seurakunnan kirkon kesällä 1991, kun suomalaiset olivat aloittamassa sen kunnostusta.

Lasse Koskinen
Aluepalautus ry.

Teksti ja kuvat: Markus Lehtipuu
www.karjalantragedia.info

MIEHITYSVALTA KOROSTUU ALAKURTISSA

Kun lähtee Vienanmeren rannalla sijaitsevasta Kantalahdesta suoraan länteen, joutuu sananmukaisesti erämaahan.. Kapea, asfaltoitu tie kiemurtelee uhkeassa tunturimaisemassa, joka näyttää täysin koskemattomalta lappilaiselta luonnolta. Sitä se enimmäkseen onkin. Vasta vanhan valtakunnanrajan länsipuolella tie “päättyy” tarkistuspuomille, josta selviytyy läpi passia näyttämällä. Saavutaan miehitysvallan alueelle, Itä-Sallan Alakurttiin.

Alakurtti on 24 h hälytystilassa

Alakurtti on uskomaton näkymä.. Kun Karjalassa sotilaskohteet sijaitsevat joko kokonaan piilossa tai niitä on lakkautettu, Alakurtti näyttää olevan 24 tuntia vuorokaudessa täydessä hälytystilassa. Heti päätieltä tultaessa ohitetaan kookas varikko, jonka korkeat vartiotornit on peitetty maastoutumispeittein. Kun saavumme perille lähes keskiyön aikaan, on jokaisessa tornissa vartiomies, ase kädessä. Varikon alueella on kymmeniä miehistönkuljetusajoneuvoja, joiden kuvaaminen on täysin mahdotonta vartiomiesten ollessa tarkkoina. Saavutaan Alakurttiin. Tyypillinen neuvostokaupungin maisema (sen 2000-

luvun versio) avautuu eteen: samanlaisia kerrostaloja kuin missä tahansa Vladivostokin, Saratovin tai Pietarin lähiössä, hyläytyjä rakennuksia laudat seinillä, rapistunut kauppa ja epämääräinen kokoelma Ladoja, lehmiä ja likaa. Alakurtti voisi olla samanlainen puoliksi hylätty kaupunki kuin Petsamon Priretnyj, mutta se ei ole lainkaan hylätty. Kylän vastakkaisella laidalla on yllättävän hyväkuntoinen laaja sotilasalue, joka sekin on vartiomiesten eristämä. Vielä kun keskellä kylää on jonkinlainen suljettu sotilasalue, voidaan päätyä laskelmissa kolmeen aktiiviseen sotilastukikohtaan yhden kaupungin alueella.

Vähäistä siviiliasutusta Alakurtissa

Jääkö Alakurttiin siviiliasutusta? On vaikea uskoa niin. Työpaikkoja ei näy, muutamaa kauppaa lukuun ottamatta. Jonkinlainen maatalouskolhoosi päätien kupeessa on rikottu ja raunioina. Isot sotilaskohteet eittämättä vaativat henkilökuntaa, jolle kerrostalot lienevät tarkoitettuja. Sallaan on tultu sotilaallisesti ja se on edelleen miehitysjoukkojen hallussa. Koska Sallan ja Kantalahden välinen alue on täysin asumaton, on Sallan ot-

taminen Suomelta pelkkää kiusantekoa: erämaan viereen ei tarvita siviiliasutusta. Sallasta on tehty piikki Lapin asukkaiden lihaan, hampaisiin asti aseistettu sotilasalue. Alakurtti sai Saksan yhdistyttyä lisää kalustoa Itä-Saksan miehitysarmeijasta. Sinne tuotiin helikoptereita, mutta niistä ei satunnainen matkailija näe havaintoa. Sotilaallinen läsnäolo, jopa jännittyneisyys näkyy.

Salla-seura on tehnyt hienon muistopuiston

Muualla Sallassa on kuitenkin astuttu askeleita parempaan suuntaan. Valtakunnanraja on nyt auki, ja Salla-seura ry on tehnyt hienoa työtä Kuolajärven vanhan kirkonkylän hautausmaalla: vastaavaa muistopuistoa ei Karjalaan ole pystytetty. Kirkon rauniot, hautausmaat, sankarihautausmaat ja muut kohteet on merkitty, ja alueelle on rakennettu jopa grillikatos kotiseutumatkailijoita varten. Ikävää on se, että Kuolajärven hautausmaa-alue sijaitsee kahden piikkilanka-aidan välisellä ns. rajavyöhykkeellä.

Kuolajärven hautausmaan kiistelty muistolaatta

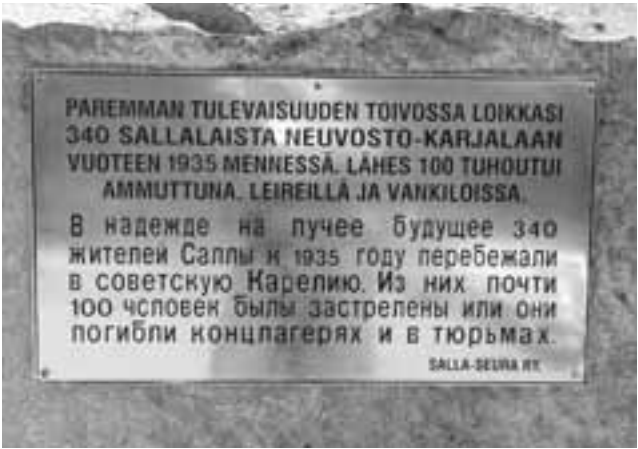
Kuolajärven hautausmaan alueella sijaitsi kiis-

Tuntsajoella on runsaasti luontoarvoja, Alakurtti

tanalainen muistolaatta: vielä heinäkuussa 2004 “Vakaumuksensa puolesta kaatuneet” -tekstin alla kivessä oli kiinnitettynä alkuperäinen muistoteksti: “Paremmen tulevaisuuden toivossa loikkasi 340 sallalasta Neuvosto-Karjalaan vuoteen 1935 mennessä. Lähes 100 tuhoutui ammuttuna, leireillä ja vankiloissa.”

Elokuun 2004 alussa laatta poistettiin. Laatan poistaminen on kurja muisto punaisen fasismin vuosisata: Stalin haali Suomen alueista elintilaa, aiheutti etnisen puhdistuksen Sallan alueella ja aiheutti jopa sadalle vakaumuksellisille Sallan loikkarille saman kohtalon, jonka Hitler järjesti Euroopan juutalaisille. Tätä tragediaa eivät Sallan nykyasukkaat, näiden uhrien naapurit tai mahdollises-

Tämän kyltin venäläiset poistivat

ti läheisetkin sukulaiset, saa muistella. Jos Venäjä sallisi Sallaseuran edustajien ja Sallan asukkaiden surun, kuolleen kunnioituksen ja yleensä kärsimyksen edessä nöyryyden, se olisi valmis sallimaan myös muistokyltin,

jolla surraan ja kunnioitetaan nöyrästi näitä vainajia. Sotilaallinen läsnäolo Suomen Itä-Sallassa, valvontapuomit ja muistolaatan poistaminen herättävät ajatuksen siitä, että Stalinin rikos ihmisyyttä vastaan, ei olekaan väistynyt.

Alakurtissa on paljon tyhjiä rakennuksia

Sallatunturi

Sallan hautausmaan uusi muistomerkkialue

Kihlaus ruuduntakaa pakkasessa

Olen usein kertonut vaiherikkaasta elämästäni ja kihlautumisemmekin kuu-luu sarjaan tosikertomukset.

Olimme seurustelleet tulevan mieheni kanssa jonkin aikaa, kun herättelimme mielessämme kihlausta. Mutta niihin ai koihin oli sormustenkin aika kiven takana, olihan kultaesineet luovutettu Isänmaamme hyväksi, joista piti tehtailla lentokoneita. Todellisuudessa näin ei koskaan tapahtunut, vaan kultaesineet taitavat edelleenkin olla jossakin pankkien holveissa ja lahjoittajat saivat vastineeksi rautasormuksen. Vielä meidänkin sormusaikeille piti hankkia kultaa, sormuksia tai jotakin muuta kultaista, josta sitten kultasepät tekivät kihlat.

Joillakin voi tuon ajan pareille löytyä helpommalla, joko oman vanhemman tai isovanhemman nimettömästä. Mekin saimme vanhoja myöskin sormuksia tarpeellisen määrän kih-

loiksemme, samalla hankittiin minulle tuo vihkisormus, ohuet, mutta kuitenkin ”silminnähtävät”. Kihlasormuksiin sai kultaseppä vielä suurella ammattitaidollaan kaiverretuksi ehdottamamme päivämääräkin nimen lisäksi, mutta vihkisormus jätettiin vielä kaivertamatta, niin pitkälle ei oltu asiasta sovittukaan.

Kihloihin meno lienee ihmiselämässä (ainakin ennenvanhaan) suuri tapahtuma. Mekin olimme suunnitelleet huolellisesti jo hyvissä ajoin, koska kerromme julkisesti tapahtumasta.

Mutta tässäkin pätee ajatella. ” Ihminen päättää, Jumala säättää”. Sormukset odottelivat julkisuutta sulhasen hoivissa, josta oli ”romantiikka” kaukana. Olimme kaiverruttaneet päivämäärän joulunaatoksi, jolloin tämä suuri päivä oli-

si. Mutta sairastuin lokamarraskuun vaihteessa kurkkumätään ja minut kuljetettiin henkivierissä hevosella (eristettynä) Nokian Kulkutautisairaalaan.

Siellä taistelin elämästäni kivuliasta ja hengenvaarallista tautia vastaan yksityishuoneessa, jonne ei vieraita päästetty.

Eräs nainen ol muuttaman päivän huonetoverinani, mutta hänkin pääsi kotiinsa kun tuli kolmet perättäiset näytteet puhtaat. Mistä hän ja minä tartunnan saimme, on edelleenkin salaisuus, sillä muita Pitkäniemen suuressa sairaalassa ei sairastunut.

Oli kova pakkasilta, kun Arvo tuli taas kerran ulkopuolelle ikkunan katsomaan minua. Se oli sama päivämäärä kuin sormuksissakin. Horjuin ikkunan luokse ja avasin sen ”terve-

ys ikkunan” ylhäältä josta tavallisesti huonetta tuuletettiin. Sulhaseni seiso i ruudun takana lumihangessa, ei edes käsi ulottunut avattuun ikkunaan. Siitä hän kuitenkin solutti kihlasormukseni sisäpuolelle. Kai-voi omansa ja niin me pujotimme yhtäkaa molemmat sormuksen

Penisiliiniruiskeet ja höyryhoito jatkuivat kunnes kolmet peräkkäiset ko-keet näyttivät puhtailta.

Me kihlapari ei viikkoihin voitu edes sormellammekaan toisiamme koskettaa, vain katse kertoi sen, että sulhanen värjötti ruudun takana polvia myöden lumessa ja morsian taisteli hengityksestä ”höyryastian päällä”.

Vihdoin pääsin kotiin pitkälle lomalle Söörmarkkuun, silloin tapasin sulhasenikin oikein, joskaan hänellä ei ollut pitkää lomma seurusteltavaksemme, kun työ oli Nokialla. Mutta onhan tässä kosketusaikaa ollut jo 56 vuotta virallises-tikin, joten on hupaisaa sitenkin muistella aikaa, jolloinka elämästä puuttui romantiikka.

Tai jos tuo kaukainen tapahtuma silloin antoikin voimavaroja taistella ja uskoa tulevaisuuteen, kun

pienikin nukahtaminen olisi voinut sammuttaa elämänliekin?

Kurkkumätä on niin vaarallinen ja vakava sairaus, vain sen sairastanut tietää todellisuuden. Muuten, nuo ohkaset kultasormukset liitettiin aikanaan toisiinsa kiinni, näin ne eivät hankaa toisiaan vasten. Hyvin ovat asiansa ajaneet, mutta Arvon sormus piti uusia, kun

se alkuperäinen kului poikki. Kuinkahan monta paria onkaan vaihtaneet kihlat samalla tapaa.

Nykyisin se taitaa olla kyllä kaukaista historiaa, kun ei Kulkutautisairaaloitakaan ole, (sillä nimellä) tuskin kurkkumätääkään.

Näitä asioita pohdiskellen muistelen nuoruuttani.

Aino Koppi
Noormarkku

Unto
Miikkulaisen
kokoama

Näin ikkeä

– murre-sana-
kirja sisältää yli
4000 muresanaa.

Eino Vepsä on lisäksi koonnut Kurkijoelta, Hiitolasta, Lumivaarasta ja Jaakkimasta sekä naapurista Parikkalasta yli 300 sananpartta, joista hän on osan myös kuvittanut. Mainio lahjakirja, tärkeä hakuteos!

Tilaukset:
Kurkijokelaisen toimitus, Vesikoskenkatu 13 As 21
32200 LOIMAA, puh. (02) 762 2551, 050-521 3336

www.veikkaus.fi

**PELAA SIMON SÄÄTÄ ILMAISEKSI.
VOIT VOITTA 2.000€ LAHJAKORTIN!**

Palauta pelisi pe 3.9. klo 17.30 mennessä ja tarkista tulokset illalla SF-studiossa (TV 1). Merkitse tositteseen tuloksesi, yhteystietosi ja palauta on-line myyjälle viimeistään 10.9. Osallistut 2000€ matkalahjakortin arvontaan!

SIMON SÄÄ

ilmasta rahaa

**UUTUUS-
PELI**

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Palava kynttilä, jota kiertää piikkilanka.
2. 1912.
3. Valeriaanaa.
4. Aortta.
5. Lapin lääni.
6. Veikko Huovinen.
7. Venetsiassa.
8. Kymijoen.
9. Kontiainen.
10. Lemmenjoen kansallispuisto.

KOULULUOKAT / SEURAT

**Ansaitkaa
700 €**

Soita ja tilaa esitteemme:
010 - 850 47 90

**MUSIIKKIVÄEN
PALVELUPAIKKA
LOIMAAN
MUSIIKKI**

Puh. 7622 950,
Oikokatu 3
Avoinna: ma-pe 10-17.30 la 10-14.00

Asianajajia

ASIANAJAJA

on asianajajaluetteloon hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeus-turva-asioita.

**Asianajotoimisto
HEIKKI RANTANEN**

Varatuomari

Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppalanenkatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

**Asianajotoimisto
JARI HEIKMAN OY**

Varatuomari Jari Heikman
varatuomari Kaarina Nylamo
oik.yo Tiina Tähtinen

Turuntie 8-14, II krs. Loimaa,
puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

Tarjoukset voimassa: perjantai-lauantai 3.-4.9.2004

**Tasarahalla, tukkuhinnoin
- ei jälleenmyyjille**

Pepsi, Pepsi Max
ja Seven Up 1,5 l
(0,40 l)
sis.pantit
100
2 /talous pullo

Kariniemen
Broilerin filesuikaleet
450 g
(8,89 kg)
400
pullo

Karhu III
12-pack (1,97 l)
Sis. pantit
900

Chick Marinoidut Broilerin
Koipipalat
600 g (3,33 kg)
200
rasia

Vaasan Tosiruikiinen
175 g (2,86 kg)
100
2 kpl

Vaasan Vennä- ja
rouhesämpylät 10 kpl
500 g
(2,00 kg)
100

Maustetut Valiojäätelöt
1 l (1,50 l)
300
2 pkt

Snellman marinoidut
Kasslerpihvit
500
kg

**KESKITÄ OSTOKSESI!
KERÄÄ UUNIVUOKA
SPAR-KERÄILYMERKEILLÄ.**

ILOA KOKKAUKSEEN, MAKUA KATTAUKSEEN
Spar-merkkejä keräämällä voit ostaa
Kermansaven Saana-astioita
huippuedulliseen keräilyhintaan.
Aloita keräily jo tänään.
KERÄILYSEITTEITÄ JA MERKKEJÄ SAAT
KASSALTA 1.9.-30.11.2004

SPAR

Alko
762 2062

nonstop parturi
040-765 7028

Naisellista muotia
-Loimatar-
762 2848

Kahvila Helmi
762 4432

**LOP-
Kultapiste**
763 2150

Ainutlaatuisella
naiselle ja lapselle
Oigatar
762 1413

Ritvan
ja Olin
Eines-
keittiö
76368520

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18

Ruokakauppa Sinun makuusi

SPAR

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäätä Loimaan
Aluesairaalaa

**LOIMAAN VIIALAN
KONDITORIA-KAHVIO**
Kauppalanenkatu 2, puh. 763 2001
Avoinna: Ma - pe 8.30-17

HAUTAKIVET

Vuodesta 1921
luotettavaa ja yksilöllistä
palvelua

LOIMAAN KIVI
PUHELIN (02) 760 511

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547